

صفر تا صد پرورش مرغ بومی

مهندس حمید رضا سعیدم نژاد

انتشارات مرز دانش

۱۳۹۸

سرشناسه	:	سعیدی نژاد، حمیدرضا، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور	:	صفر تا صد پرورش مرغ بومی / حمیدرضا سعیدی نژاد.
مشخصات نشر	:	تهران: مرز دانش، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۹۰ ص: مصور، جدول.
شابک	:	978-622-6880-22-0
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
موضوع	:	ماکیان
موضوع	:	Poultry
موضوع	:	مرغداری
موضوع	:	Poultry industry
موضوع	:	ماکیان - بیماری‌ها
موضوع	:	Poultry—Diseases
موضوع	:	تولیدمثل - ان
موضوع	:	Poultry--Reproduction
رده‌بندی کنگره	:	SF47
رده‌بندی دیویی	:	۶۰۰/۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۱۴۹۵۷۲

انتشارات مرز دانش

مرکز چاپ و توزیع کتاب دانشگاهی

نام کتاب	:	صفر تا صد پرورش مرغ بومی
مؤلفان	:	مهندس حمیدرضا سعیدی نژاد
ناشر	:	انتشارات مرز دانش
چاپ	:	دیجیتال مارال
نوبت و سال چاپ	:	اول، ۱۳۹۸
شمارگان	:	۵۰۰ نسخه
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۶۸۸۰-۲۲-۰
قیمت	:	۳۰.۰۰۰ تومان

مرکز پخش: تهران - خیابان انقلاب - خیابان ابوریحان - کوچه عنصری پلاک ۱۱

تلفن ۶۶۴۸۸۷۴۹ همراه: ۰۹۱۲۳۷۱۴۰۳۱

فروشگاه: تهران - خیابان انقلاب - بین خیابان ۱۲ فروردین و فخر رازی - پاساژ فروزنده - طبقه منفی ۱

واحد ۲۲۸ تلفن: ۶۶۹۷۹۲۰۸-۶۶۹۷۹۲۱۳

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

پیش گفتار :

پرورش مرغ بومی از زمان‌های قدیم در ایران متداول بوده است زیرا منابع غذایی این پرنده در روستاها به وفور یافت می‌شود. در حال حاضر پرورش مرغ بومی در تعداد بالا با روش‌های سنتی مقرون به صرفه نیست ؛ لذا داشتن روشی اصولی که بتواند نیازهای پرنده را پاسخگو باشد و سودآوری مناسبی برای تولیدکننده داشته باشد بسیار مهم و ضروری است.

با توجه به نیاز علاقمندان به پرورش دهندگان مرغ بومی بر آن شدیم که اطلاعات مفید و کاربردی در خصوص پرورش مرغ بومی در قالب یک کتاب آموزشی ارائه نماییم، به امید آنکه برای استفاده کنندگان مفید واقع شود.

در پایان لازم است از همکاری سرکار خانم مرناز کلاترزاده در تهیه کتاب آموزشی صمیمانه تشکر کنم.

مهندس حمید رضا سعیدی نژاد

فهرست :

فصل اول : آشنایی با مرغ بومی

- ۱۲ ..... تاریخچه پرورش مرغ بومی
- ۱۳ ..... انواع نژادهای مرغ و خروس
- ۱۶ ..... انواع نژادهای تخمگذار مرغ بومی
- ۲۳ ..... تعیین جنسیت مرغ بومی
- ۲۳ ..... تشخیص جنسیت بوجه

فصل دوم : پرورش مرغ بومی

- ۲۸ ..... چرایی پرورش مرغ بومی
- ۲۹ ..... محصولات تولیدی مرغ بومی
- ۲۹ ..... مزایای گوشت مرغ بومی
- ۳۰ ..... خواص گوشت مرغ برای سلامتی
- ۳۴ ..... خواص تخم مرغ بومی

فصل سوم : اصول جوجه کشی و روش های پرورش مرغ بومی

- ۴۲ ..... انواع روش های پرورش مرغ
- ۴۴ ..... چرخه کامل تولید
- ۴۴ ..... دستگاه جوجه کشی
- ۴۷ ..... بخش های مختلف دستگاه جوجه کشی
- ۴۸ ..... شرایط نگهداری تخم نطفه دار
- ۴۹ ..... مثلث جوجه کشی
- ۵۰ ..... نکات ضروری در پرورش مرغ
- ۵۰ ..... علل احتمالی پایین آمدن راندمان دستگاه و جوجه ناقص

فصل چهارم : سالن پرورش مرغ بومی

- ۵۴ ..... انواع سالن های پرورش
- ۵۵ ..... تجهیز سالن پرورش مرغ
- ۵۶ ..... مشخصات سالن مرغداری
- ۵۶ ..... طراحی سالن مرغداری
- ۷۱ ..... ویژگی های یک انبار استاندارد چیست؟
- ۷۳ ..... سالن و شرایط نگهداری جوجه یکروزه
- ۷۳ ..... رول بستر یا کاغذ جوجه

۷۵	آماده کردن سالن برای ورود جوجه
۷۶	انواع بستر
۷۸	بستر در مرغ تخم‌گذار
۸۰	نحوه محاسبه تهویه مناسب برای سالن‌های مرغداری
۸۲	برخی از اثرات تهویه نامناسب در طیور
۸۳	روش‌های کاهش رطوبت در سالن

فصل پنجم : تغذیه

۸۶	اهداف جیره : بیسی علمی و اقتصادی
۸۷	تغذیه مرغ بومی
۹۳	نکات مهم تغذیه‌ای مرغ بومی
۹۴	تامین کلسیم در غذای مرغ
۹۵	معرفی مهمترین منابع غذایی برای دان مصرفی مرغ
۹۶	روشی برای کاهش نیاز به خوراک طیور
۹۶	لیست خوراک‌های مبتکرانه
۱۰۴	جیره و رنگ زرده تخم مرغ
۱۰۵	خوراک دادن پرندگان تخم‌گذار دقیقاً از قبل تا جرح تولید
۱۰۶	نکاتی در خصوص گندم مورد استفاده در خوراک مرغ

فصل ششم : مرغ تخم‌گذار بومی

۱۰۸	روش‌های نگهداری مرغ تخم‌گذار
۱۰۹	اصول ساختمانی قفس‌ها
۱۱۰	تغذیه مرغ تخم‌گذار
۱۱۱	مواد معدنی مورد نیاز مرغ تخم‌گذار
۱۱۲	ویتامین‌های مورد نیاز مرغ
۱۱۳	تغذیه فازی در مرغ تخم‌گذار
۱۱۳	اثر دما بر روی پوسته تخم‌مرغ
۱۱۳	مراحل تولید تخم‌مرغ
۱۱۳	سیستم‌های خوراک دهی
۱۱۴	عوامل موثر بر اندازه تخم‌مرغ
۱۱۴	کیفیت پوسته
۱۱۵	رنگ زرده
۱۱۶	راهکارهای مقابله با چالش‌ها
۱۱۶	مدت زمان لازم برای تخم‌گذاری در مرغ و تولید یک تخم‌مرغ

۱۱۷	وزن بدن مرغ بومی در موقع بلوغ
۱۱۸	سن بلوغ
۱۱۸	پرورش مرغ بومی در بستر
۱۲۰	بهترین مکان برای پرورش مرغ تخم‌گذار
۱۲۱	شرایط نگهداری مرغ بومی
۱۲۳	فیزیولوژی تخم‌گذاری
۱۲۵	نحوه تخمک اندازی
۱۲۵	کنترل مکانیزم بین ۲ تخمک اندازی
۱۲۶	دستگاه تولید مثل مرغ
۱۲۹	دستگاه تولید مثل خروس
۱۳۰	اخته کردن
۱۳۱	جدول نوری مناسب تیمچه‌های تخم‌گذار
۱۳۱	لامپ روشنایی
۱۳۲	لانه های تخم‌گذاری
۱۳۳	آب
۱۳۴	ذخیره موقت تخم‌مرغ‌های خوراکی
۱۳۴	اثرات ال کارنیتین در باروری خروس
۱۳۶	دلایل توقف تخم‌گذاری
۱۳۸	وجود لکه‌های خونی در تخم‌مرغ
۱۳۹	نکاتی در خصوص داشتن تخم‌مرغ تمیز
	فصل هفتم : نکات پرورش جوجه ها
۱۴۲	مشکلات تنفسی در جوجه ها
۱۴۲	میزان آب مورد نیاز مرغ در شبانه روز
۱۴۲	اهمیت جذب کامل کیسه زرده
۱۴۳	انسداد مقعد جوجه
۱۴۴	اختلاف در سرعت رشد خروس و مرغ
۱۴۶	سالن و شرایط نگهداری جوجه یکروزه
۱۴۷	دمای نگهداری جوجه‌های یک روزه
	فصل هشتم : بیماری، پیشگیری، درمان
۱۵۱	درمان دارویی در طیور
۱۵۱	لزوم استفاده از داروها
۱۵۳	راههای استفاده از دارو

- ۱۵۴..... جلوگیری از شیوع بیماری در گله‌های طیور پرورش یافته در فضای باز
- ۱۵۶..... نکات مهم در پیشگیری از بیماری‌ها
- ۱۵۷..... چند پیشنهاد برای جلوگیری از ورود ویروس به مرغداری
- ۱۵۸..... بیماری‌های مهم در طیور بومی
- ۱۷۰..... کنترل بیماری‌ها در مرغ بومی یا واکسیناسیون
- ۱۷۱..... کنترل بیماری‌های انگلی مرغ بومی
- ۱۷۲..... احتیاط‌های پیش از واکسیناسیون
- ۱۷۳..... تشخیص برخی از بیماری‌های طیور براساس رنگ تاج و ریش
- ۱۷۴..... بررسی بیماری‌های جوجه از طریق مدفوع
- ۱۷۵..... خصوصیات راد ضدعفونی کننده
- ۱۷۶..... انواع ضدعفونی کننده
- ۱۷۷..... انواع ضدعفونی کننده‌های شیمیایی
- ۱۸۰..... ضدعفونی آب و منابع آب در سالن‌های مرغداری
- ۱۸۱..... میزان غلظت مجاز پاک کننده ها
- ۱۸۲..... ضدعفونی آب و منابع آن در سالی‌های بعد از
- ۱۸۲..... پاکسازی مجاری آب در حضور طیور
- ۱۸۳..... سوالات چهار گزینه ای
- ۱۸۸..... منابع و مآخذ